

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-45>

SIGNS OF NOTARIAL SECRECY AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION

ОЗНАКИ НОТАРІАЛЬНОЇ ТАЄМНИЦІ ЯК ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Savinda Ya. M.

*External Postgraduate Student,
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Савінда Я. М.

*здобувач
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

Нотаріальна таємниця як вид інформації з обмеженим доступом має особливий режим правової охорони, що слідує із сфери її використання та природи виникнення. З'ясування особливостей нотаріальної таємниці дозволяє більш широко поглянути на її сутність та спроектувати перспективні шляхи реформування даного правового інституту.

Перш за все слід зазначити, що ознакою нотаріальної таємниці є її публічно-правовий характер, який полягає в офіційному визначенні змісту нотаріальної таємниці та визначення повноважень нотаріуса державою. Саме положення ст. 3 Закону України «Про нотаріат» визначає, що «нотаріусом може бути громадянин України, якому присуджено ступінь вищої юридичної освіти не нижче магістра, який володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», має стаж роботи у сфері права не менш як шість років, з них помічником нотаріуса або консультантом державної нотаріальної контори – не менш як три роки, склав кваліфікаційний іспит і отримав свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю. Не може бути нотаріусом особа, яка має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку (крім реабілітованої особи), особа, дієздатність якої обмежена, або особа, визнана недієздатною» [1]. Публічно-правовий характер також полягає у значному впливі держави на процедуру охорони нотаріальної таємниці (функціонування державних реєстрів, визначення способів та режимів доступу до інформації тощо).

Наступна ознака нотаріальної таємниці полягає у особливому нормативно-правовому способі визначеності режиму конфіденційності. Як вже було зазначено, нотаріальна таємниця належить до переліку інформації з обмеженим доступом. Режим використання інформації

з обмеженим доступом може бути визначений і приватними особами (що стосується, зокрема, комерційної таємниці), проте використання і доступ до нотаріальної таємниці є чітко визначеним в межах нормативно-правового регулювання.

З даної ознаки випливає наступна – імперативний характер режиму використання інформації (відомостей), що становить нотаріальну таємницю, тобто неможливість самовільної зміни такого режиму. Передбачені основи положенням ст. ст. 8 та 8–1 Закону України «Про нотаріат» можуть бути змінені лише у порядку нормотворчої діяльності законодавчого органу, але не самостійного диспозитивного прийняття рішення суб'єктом, який вчиняє нотаріальні дії. Зазначена імперативність є прямим результатом адміністративно-правового регулювання, для якого імперативний метод є переважаючим.

Ще однією ознакою нотаріальної таємниці є безстроковий режим охорони, що опосередковано визначено п. 8 розділу IX Правил професійної етики нотаріусів України, затверджених Наказом Міністерства юстиції України від 07.06.2021 р. № 2039/5. Положення п. 8 передбачає, що дія принципу конфіденційності нотаріальної таємниці не є обмеженою в часі [2], що означає безперервність її схоронності навіть після завершення професійної діяльності нотаріусом.

Унікальності адміністративно-правового режиму захисту нотаріальної таємниці надають також такі її ознаки, як особливий суб'єктний склад учасників адміністративно-правового забезпечення (Міністерство юстиції України та його територіальні управління), а також наявність спеціальних механізмів контролю за дотриманням нотаріальної таємниці, що реалізуються через дисциплінарну відповідальність нотаріусів, встановлення вимог професійного контролю до такої професійної діяльності. Таким чином, зазначене безпосередньо визначає нотаріальну таємницю як специфічний об'єкт адміністративно-правового регулювання.

Ознакою нотаріальної таємниці в досліджуваному контексті також є спеціально визначений режим використання та зберігання інформації (відомостей), що становлять нотаріальну таємницю. В даному випадку мова йде про законодавчо визначений порядок зберігання нотаріальної таємниці у спеціальних реєстрах, базах даних, володільцем яких є Міністерство юстиції України. Наприклад, Міністерство юстиції України є держателем таких реєстрів, як Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів, Єдиний реєстр нотаріусів України, Спадковий реєстр, Єдиний реєстр довіреностей, Державний реєстр обтяжень рухомого майна, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно тощо [3].

Таким чином, перелічені ознаки як юридично значимі властивості дозволяють визначати нотаріальну таємницю як особливий об'єкт адміністративно-правового регулювання, визначають особливий правовий режим її охорони та використання, а також зумовлюють застосування публічно-правових засобів та інструментів впливу у процесі використання та охорони нотаріальної таємниці. Перелічені ознаки також свідчать про публічно-правовий характер нотаріальної таємниці, який не дозволяє визначати межі її правової охорони приватним особам.

Література:

1. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 № 3425–ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1993. № 39. Ст. 383.
2. Правила професійної етики нотаріусів України : Наказ Міністерства юстиції України від 07.06.2021 р. № 2039/5. *Верховна Рада України. Законодавство України* : вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#n7>
3. Єдині та державні реєстри. *Міністерство юстиції України* : вебсайт. URL: <https://minjust.gov.ua/m/edini-ta-derjavni-reestri>